

Téma: Oxidy

Oxidy sú dvojprvkové zlúčeniny kyslíka (O) a ľubovoľného prvku.

Dnes sa dozviete niečo o oxidoch uhlíka- zlúčeninách kyslíka a uhlíka. Zopakujme si značky:

Kyslík-Oxygenium-O

Uhlík- Carboneum-C

Najznámejšie oxidy uhlíka sú: oxid uhličitý a oxid uhoľnatý

❖ **oxid uhličitý- vzorec CO₂**

- bezfarebný plyn, bez chuti a farby, ťažší ako vzduch
- je nehorľavý
- vzniká ako produkt pri dýchaní a kvasení a ako produkt horenia
- je prirodzenou súčasťou vzduchu

❖ **oxid uhoľnatý – vzorec CO**

O tomto nebezpečnom plyne si prečítajte úryvok z novinového článku a vypracujte úlohy:

„Tichý zabijak, aj takú prezývku má oxid uhoľnatý (CO). Ten sa totiž uvoľňuje pri nedokonalom spaľovaní v piekach, kotloch, krboch... Je mimoriadne jedovatý, viaže sa tristo krát silnejšie na hemoglobín (červené krvné farbivo) než kyslík a nelútostne a v tichosti zabíja. Človek upadá do bezvedomia a čoskoro nastáva smrť. Je totiž bez farby, bez chuti a bez zápachu.

A mnoho ľudí mu po krátkom čase podľahne. Tí, ktorí prežijú prvotný nápor, však vyhraté nemajú. Jeho odstránenie z krvi trvá niekoľko hodín až dní. Tí, ktorí takéto priotrávenie prežili, majú vo väčšine prípadov trvalé následky poškodenia mozgu, poruchy pamäti, zmeny osobnosti.

Štatistiky jasne hovoria o tom, že na následky vdýchnutia oxidu uhoľnatého na Slovensku zomrie 125 až 150 ľudí ročne. Najväčšia tragédia, kde CO zabíjalo, sa stala 27. októbra 1995 vo vtedajších Východoslovenských železiarňach (teraz U.S.Steel), keď o deviatej ráno vybuchlo vysokopecné plynové potrubie. Ešte v ten deň zomrelo 11 ľudí a približne 250 ošetrili v nemocniciach. Jednou z jeho posledných obetí je 1,5-ročný Miško.“

Úloha č.1: Vymenuj najznámejšie oxidy uhlíka:....., ...

Úloha č.2: Zakrúžkuj správnu odpoveď:

Chemický vzorec oxidu uhličitého je:

- a) CO
- b) H₂O
- c) CO₂
- d) NaCl

Oxid uhličitý :

- a) je ľahší ako vzduch
- b) dýchame ho
- c) je nehorľavý

Úloha č.3: Podčiarkni, čo platí pre oxid uhoľnatý:

je prirodzenou súčasťou vzduchu, je jedovatý, vydechujú ho ľudia, vzniká pri zlom spaľovaní v peckach, prezýva sa rýchly zabijak, je bez farby, má sladkú chuť, vzorec je CO₂, ročne zabije 11 ľudí na Slovensku

Úloha č.4: Napíš odpovede na otázky:

Koľko rokov ubehlo od najväčšej tragédie, keď na Slovensku zabíjalo oxid uhoľnatý?..... rokov
Aké skupenstvo má oxid uhoľnatý?.....